

III

(Подготвителни актове)

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

501-ВА ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕИСК, 10 И 11 СЕПТЕМВРИ 2014 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно едноличните дружества с ограничена отговорност“

COM(2014) 212 final – 2014/0120 (COD)

(2014/C 458/04)

Докладчик: **Oliver Röpke**

На 16 април 2014 г. Европейският парламент и на 6 май 2014 г. Съветът решиха, в съответствие с член 50 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и Съвета относно едноличните дружества с ограничена отговорност“

COM(2014) 212 final — 2014/0120 (COD).

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 15 юли 2014 г.

На 501-вата си пленарна сесия, проведена на 10 и 11 септември 2014 г. (заседание от 10 септември), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 127 гласа „за“, 50 гласа „против“ и 15 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Целта на предложението на Европейската комисия за директива относно едноличните дружества с ограничена отговорност (ЕООД; лат.: Societas Unius Personae — SUP)⁽¹⁾ е да улесни трансграничната дейност на МСП. ЕИСК счита, че предложението в сегашния си вид се нуждае от допълнително разработване, тъй като много от разпоредбите му създават (съществени) потенциални рискове за сериозните търговски отношения на единния пазар и за интересите на кредиторите, потребителите и работниците. Поради това ЕИСК настойчиво препоръчва на Комисията да вземе предвид и да приложи отправените в настоящото становище предложения.

1.2 Избраното правно основание (член 50 от ДФЕС) не е убедително и изглежда преследва най-вече целта да бъде заобиколено изискването за единодушие в Съвета и да се избегне провал на тази инициатива, както в случая с Европейското частно дружество (ЕЧД). Макар и целта да е SUP официално да се установи като алтернативна правна форма на дружество в националните нормативни уредби, основните му характеристики категорично са зададени от наднационалното право. Поради това подходящото правно основание би бил член 352 от ДФЕС.

1.3 ЕИСК подкрепя целта да се предоставят възможности, по-специално на МСП, за максимално лесно създаване на дружество. Но предвиденият минимален дружествен капитал на SUP в размер на 1 евро и забраната да се въвежда изискване те да заделят резерви представляват де факто „безплатна“ форма на ограничаване на отговорността и биха могли да доведат до това пазарни участници да изискват от собственика на дружеството да поеме лично гаранции към трети страни (потребители, доставчици, кредитори), което би заличило предимствата на ограничената отговорност.

⁽¹⁾ COM(2014) 212 final.

1.4 ЕИСК подчертава необходимостта от насърчаване на създаването на финансово стабилни дружества и поради това предлага да се предвиди значителен минимален подходящ за търговските цели дружествен капитал за SUP под формата на „праг на сериозност“, за да се отчитат и интересите на кредиторите, потребителите, работниците и обществеността и да се избегне застрашаването на търговските отношения. В това отношение би могло да се използва опитът на някои държави членки, в които намаляването на дружествения капитал, който трябва да бъде внесен веднага, се компенсира чрез „спестовен модел“, при който през следващите години трябва да се заделят резерви, за да се предотврати трайна слаба капитализация. С оглед на яснота по отношение на фирмения статут в наименованието на дадено SUP би трябвало да се съдържа също информация за ограничението на отговорността, както и за държавата, в която то е регистрирано.

1.5 ЕИСК счита, че SUP не следва да се регистрира на място, на което дружеството не извършва стопанска дейност (дружества „пощенски кутии“). Поради това предвиденото за пръв път за европейска правна форма на дружество разделяне на седалището на дружеството съгласно учредителния акт и административното му седалище представлява precedent, който буди опасения у ЕИСК. Заедно с разпоредбата, че по отношение на SUP се прилага правото на държавата, в която то е регистрирано, това разделяне може да доведе до застрашаване на правата на участие на работниците, но и до заобикаляне на националните разпоредби в областта на данъчното право.

1.6 Не трябва да се изключва възможността чрез формално преместване на седалището на дружеството съгласно учредителния акт и произтичащата от това промяна на устава на дружеството да бъдат подкопани правата на участие в органите на предприятието (надзорния съвет и управителния съвет). Поради това ЕИСК се застъпва категорично за това седалището на дружеството съгласно учредителния акт и административното седалище на SUP да бъдат еднакви, както се предвижда и за други наднационални правни форми (Европейско дружество, Европейско кооперативно дружество). Освен това ЕИСК призовава да се гарантират правата на участие на работниците в държавата членка, в която SUP развива основната си стопанска дейност, и да се води решителна борба с нечестната конкуренция. Поради това ЕИСК счита за необходимо да се установи единна нормативна уредба за SUP и по отношение на участието на работниците.

1.7 В интерес на учредителите на дружества ЕИСК счита, че е важно да се гарантира бързото учредяване на дружество в рамките на подходящ срок. Регистрирането на SUP единствено чрез онлайн процедура може обаче да породи проблеми и рискове, ако не се извършва проверка на самоличността на учредителя на дружеството. Отпадането на проверката на самоличността би намалило прозрачността по отношение на деловите партньори, би подкопало сериозността на законните правни и търговски отношения и би отслабило интересите на потребителите. По този начин би било насърчено и улеснено възникването на дружества от типа „пощенска кутия“ и на фиктивна самостоятелна заетост. За да се вземе все пак предвид желанието за онлайн регистрация, държавите членки следва да имат възможност да я предвиждат факултативно. В този случай обаче тя трябва да бъде свързана с предварителна проверка на самоличността, както и с информиране и предоставяне на консултации на учредителя от страна на компетентния орган и/или нотариус.

1.8 ЕИСК приветства намерението за въвеждане на нова правна форма на дружество, която да улеснява най-вече за МСП (включително новосъздадени предприятия и микропредприятия) развиването на дейност на единния пазар. За да се гарантират благоприятните условия за МСП в предложението за директива, е необходимо ограничаване на приложното ѝ поле до тези предприятия. Замисълът на този инструмент не е да дава възможност на действащи в международен план концерни да ръководят под формата на SUP дъщерни дружества със стотици или хиляди работници. Ето защо ЕИСК предлага формата SUP да е открита единствено за предприятия, които изпълняват критериите по член 3, параграф 2 ⁽²⁾ от Директива 2013/34/ЕО ⁽³⁾ (Директива за счетоводството). Това би означавало, че когато SUP достигне до определен размер, дружеството трябва да бъде превърнато в друга правна форма.

1.9 В обобщение трябва да се отбележи, че ако предложението за директива бъде прието, това би поставило под въпрос националните принципи на дружественото право за дружествата с ограничена отговорност в редица държави членки. Във връзка с избраното правно основание ЕИСК изразява съмнение дали предложението е съвместимо с принципа на субсидиарност. По тази причина ЕИСК настоява право да учредяват SUP да имат само предприятия с трансгранична дейност, които към момента на вписването осъществяват дейност в поне две държави членки или могат по убедителен начин да докажат, че най-късно в рамките на определен срок (например две години) след регистрацията си ще осъществяват дейност в поне две държави членки. Предложението за регламент относно устав на европейската фондация (ЕФ) ⁽⁴⁾, както и междинният доклад на Европейския парламент по същия въпрос могат да служат като образец в това отношение.

⁽²⁾ По два от трите количествени показателя на датата на баланса следва да не са надхвърлени следните прагове: обща сума на баланса — 4 000 000 евро, нетен оборот — 8 000 000 евро, среден брой на служителите през финансовата година — 50.

⁽³⁾ ОВ L 182, 29.6.2013 г., стр. 19.

⁽⁴⁾ COM(2012) 35 final.

1.10 Поради гореизложените причини ЕИСК оценява насочените към МСП усилия на Комисията в областта на дружественото право, но счита, че все още са необходими значителни дискусии по конкретното съдържание на директивата. За да оцени положително предложението, ЕИСК счита за безусловно необходимо да бъдат приложени отправените в настоящето становище предложения. Понастоящем следва по-специално да се намери балансирано решение в тясно сътрудничество със заинтересованите страни, с които Комисията за съжаление не се консултира в еднаква степен преди изготвянето на предложението.

2. Общи бележки по предложението за директива

2.1 Още през 2008 г. Европейската комисия направи опит чрез предложението за Статут на Европейското частно дружество (ЕЧД) ⁽⁵⁾ да предостави на МСП прост, гъвкав и единен за всички държави членки инструмент за улесняване на трансграничните дейности. Тази инициатива се провали в крайна сметка в Съвета, след което Комисията обяви в рамките на програмата REFIT, че оттегля предложението за ЕЧД ⁽⁶⁾.

2.2 В рамките на една обща обществена консултация относно бъдещето на дружественото право (февруари 2012 г.) и на по-подробна онлайн консултация относно едноличните дружества (юни 2013 г.) Комисията предостави на заинтересованите страни възможност да изразят своята позиция. След това на 13 септември 2013 г. се състоя среща между представители на ГД „Вътрешен пазар и услуги“ и на бизнеса във връзка с планираната инициатива на Комисията. В нея по данни на Комисията са участвали, наред с други, BusinessEurope, Европейският алианс за малкия бизнес, индустриални и търговски камари и Eurochambers. Очевидно не са били поканени нито представители на работодателите, нито пък са проведени равностойни консултации със синдикатите и сдруженията на потребителите.

2.3 След това, на 9 април 2014 г., Комисията представи своето предложение за директива относно едноличните дружества с ограничена отговорност (SUP), които се посочват изрично като алтернатива на ЕЧД. Целта е да се улесни за МСП създаването на дружества в чужбина.

2.4 Държавите членки следва да предвидят в своя правен ред национални правни форми на дружество, за които в целия ЕС биха били в сила едни и същи разпоредби и единно съкращение SUP (Societas Unius Personae). Заявената цел на предложението е намаляване на учредителните и оперативните разходи. Предвижда се улеснена процедура за онлайн регистрация и почти пълен отказ от минимален учредителен капитал. Кредиторите трябва да бъдат защитени посредством задължението на директора/директорите да контролират разпределянето на печалбата.

2.5 Предвижда се държавите членки вече да не могат да въвеждат изискване седалището съгласно учредителния акт и централното управление на дружеството да се намират в една и съща държава членка. По този начин за пръв път за една европейска правна форма на дружество се обявява за допустимо разделяне на седалището. Освен това се предвижда за SUP да се прилага правото на държавата членка, в която то е регистрирано. Правата на участие на работодателите изобщо не се споменават в предложението на Комисията.

2.6 Комисията изтъква, че с настоящия проект не се предлага „нова наднационална правна форма на едноличното дружество“, а че се цели постепенно да се премахнат „ограниченията върху свободата на установяване“. Поради това предложението се основава на член 50, параграф 2, буква е) от ДФЕС.

3. Предварителни констатации

3.1 Опитът на отделните държави членки показва, че в някои сектори за конкретни предприятия е по-изгодно да използват услугите на самостоятелно заето лице („Аз ООД“), отколкото да наемат на работа дадено лице като работник. Често по този начин се заобикалят националните колективни трудови договори. Чрез възможността за лесно учредяване на SUP при едновременно ограничаване на отговорността без задължение за внасяне на капитал, както и при възможното разделяне на седалището на дружеството съгласно учредителния акт и административното му седалище, предложената директива стимулира още повече фиктивната самостоятелна заетост. Обикновено това засяга и онези, които са в слаба позиция на пазара на труда и за които е най-важна защитата на трудовото право и на колективните трудови договори.

⁽⁵⁾ COM(2008) 396 final.

⁽⁶⁾ Вж. приложение към COM(2013) 685 final.

3.2 ЕИСК признава, че преобладаващото мнозинство от предприятията и работниците в ЕС спазват приложимата за тях правна уредба. Но поради структурата на SUP ЕИСК вижда в предложената схема потенциален риск от увеличаване на случаите на корпоративни измами, на други криминални действия (напр. изпиране на пари) или фиктивна самостоятелна заетост. Така например едно лице би могло свободно да избира и премества своето „виртуално“ седалище по регистрацията или да скрива идентичността си чрез простираща се в цяла Европа мрежа от свързани дружества. Така проектът за директива е в противоречие и с европейските усилия в борбата с изпирането на пари.

3.3 Съмнително е дали положителните усилия на Комисията за насърчаване на трансграничната дейност на МСП биха били постигнати чрез този проект за директива. Според ЕИСК някои държави членки още в рамките на преговорите за ЕЧД се застъпиха за значителен минимален капитал, единство на седалището на дружеството съгласно учредителния акт и административното му седалище и единни минимални стандарти за участие на работниците. ЕИСК не счита за конструктивно обстоятелството, че в сегашното предложение се пренебрегват справедливите искания на тези държави членки.

4. Специфични бележки

4.1 Правно основание и приложно поле

4.1.1 С новото предложение за директива за едноличните дружества с ограничена отговорност Комисията фактически се стреми по алтернативен начин да въведе Европейското частно дружество. Степента на регулаторен интензитет на новата правна форма SUP е като цяло идентична с предвидената за Европейското частно дружество. Следва да се отбележи, че за SUP не само се предвижда да има единно европейско наименование, а и че всички негови основни елементи (учредяване, минимален дружествен капитал, седалище по регистрацията, учредителен акт) ще се задават от наднационалното право. От материалноправна гледна точка SUP би трябвало да бъде разглеждано като наднационална правна форма, за която подходящото правно основание би бил член 352 от ДФЕС.

4.1.2 Макар и в рамките на предложението за SUP в крайна сметка да се предвиждат 28 различни SUP, това не е показател, че става дума за национална правна форма. Европейското дружество (SE) също има 28 различни форми и техният наднационален характер не се поставя под въпрос. Поради това трябва да се подложи на значително съмнение правилността на използването от Комисията за тази цел правно основание (член 50 от ДФЕС).

4.1.3 Предложението на Комисията не отговаря и на залегналия в ДЕС принцип на субсидиарност, тъй като, за разлика от Европейското дружество или Европейското кооперативно дружество, тук не се изисква да са налице трансгранични условия, така че SUP е замислено не само за трансгранични, но и за чисто национални цели. Това означава, че лица, които възнамеряват да развият дейността на своето предприятие изключително в своята държава, също да могат да учредят SUP ex nihilo. Директивата би предоставила и възможност и за превръщане на дадена национална правна форма в SUP без наличието на трансгранична връзка. По този начин правото на ЕС създава нова национална форма на дружество, която е в пряка конкуренция с националните правни форми. Независимо от противоречието с принципа на субсидиарност, в член 50, параграф 2, буква е) от ДФЕС се предвижда необходимостта да могат да се създават клонове на предприятия в различни държави членки. Поради тази причина ЕИСК призовава право на учредяване на SUP да имат само предприятия с трансгранична дейност, които в момента на регистрацията извършват дейност поне в две държави членки или докажат по убедителен начин, че най-късно в определен срок (напр. две години) след своята регистрация ще извършват дейност в поне две държави членки. В това отношение предложението за регламент относно устава на европейска фондация⁽⁷⁾, както и междинният доклад на Европейския парламент по същия въпрос могат да послужат за пример.

4.1.4 Комисията подчертава, че с предложението за директива се улеснява трансграничната дейност на МСП и създаването на дъщерни дружества в други държави членки. Комисията пропуска обаче да подсури желаното насърчаване на МСП посредством ограничаване на приложното поле. Ето защо, за да се гарантира насърчаването на МСП в рамките на предложението за директива, приложното поле на директивата следва да бъде ограничено до МСП. Във връзка с това подходящ критерий за разграничение е Директива 2013/34/ЕС (Директива за счетоводството)⁽⁸⁾. Тя се отнася за всички дружества с ограничена отговорност и се прилага в целия ЕС. В рамките на SUP следва да могат да оперират единствено предприятия, които изпълняват количествените критерии по член 3, параграф 2⁽⁹⁾ на Директива 2013/34/ЕС⁽¹⁰⁾. Това би означавало, че когато SUP достигне до определен размер, дружеството трябва да бъде превърнато в друга правна форма. Задължението за оповестяване позволява лесно да се провери и контролира спазването на критериите.

⁽⁷⁾ Вж. бележка под линия 4.

⁽⁸⁾ Вж. бележка под линия 3.

⁽⁹⁾ Предприятия, които не надхвърлят прага при най-малко два от трите количествени показателя на датата на баланса: обща сума на баланса — 4 000 000 евро, нетен оборот — 8 000 000 евро, среден брой на служителите през финансовата година — 50.

⁽¹⁰⁾ Вж. бележка под линия 3.

4.2 *Онлайн регистрация и минимален дружествен капитал*

4.2.1 Предложената от Комисията задължителна процедура за електронна регистрация може да допринесе за липса на прозрачност на SUP, ако няма изискване за проверка на самоличността на учредителя на дружеството. Консултацията относно правата и задълженията, свързани с учредяването на дружества, обаче също е от съществено значение за учредителите. По електронен път е трудно да се провери самоличността на лицата. Учредяването на дружество онлайн без проверка на самоличността би представлявало пречка и пред усилията на Комисията за борба с изпирането на пари.

4.2.2 ЕИСК счита, че в интерес на МСП е важно да се определи „подходящ срок“ за учредяване на SUP. Държавите членки следва да имат възможност да решават дали желаят да предвидят онлайн регистрация на SUP. В този случай обаче процедурата за електронна регистрация трябва да бъде свързана с предварителна проверка. По този начин компетентният орган и/или нотариус могат да направят проверка на самоличността на учредителя и да го информират за важни правни последици.

4.2.3 Чрез премахването на изискването за минимален капитал наред с ограничена отговорност на съдружника, на учредителя се изпраща сигнал, че предприемаческият риск се поема от обществото. Този сигнал е погрешен и противоречи в значителна степен на принципа на пазарната икономика. Минималният капитал обаче играе значителна роля и като праг на сериозност, тъй като сигнализира на създателите на предприятия, че за да се възползват от ограничението на отговорността е необходимо да поемат значителен риск и следователно трябва да преценяват внимателно свързаните с проектите възможности и рискове. Поради това значителният и подходящ за търговските цели на дружеството минимален капитал е важен елемент за всяко дружество. Въвеждането на задължение за заделяне на законови резерви би било и подходяща мярка, за да се засили снабдяването със собствен капитал в контекста на предотвратяването на несъстоятелност.

4.2.4 ЕИСК смята, че декларацията от директора за доказване на платежоспособност не може да се възприема като достатъчна, за да замени изискването за значителен минимален капитал със съответните разпоредби за поддържане на капитала, особено поради факта, че декларацията за доказване на платежоспособност във всеки случай е свързана с несигурност, а рискът от неточна прогноза се носи от кредитора. Декларацията за доказване на платежоспособност би трябвало да бъде подписана от независим външен одитор.

4.3 *Седалище съгласно учредителния акт*

4.3.1 Следствие на разделянето на седалището на дружеството съгласно учредителния акт и административното му седалище SUP много лесно може да се изпълне от правния ред, в рамките на който действително развива своята дейност. Различни примери показват, че това е за сметка на защитата на кредиторите и потребителите, но също и на участието на работниците, което по този начин може лесно да бъде заобиколено. Освен това напълно свободният избор на седалище по регистрация без да е налице дейност на местно равнище увеличава опасността от злоупотреби, включително и защото във всички случаи ще е много по-лесно да се избегне наемането на властите. Правата на участие на работниците в дадена държава членка, в която едно SUP осъществява своята основна стопанска дейност, не трябва да се заобикалят чрез избора на седалища по регистрация в друга държава членка. И досега липсва единен европейски търговски регистър. Ето защо е от жизненоважно значение това да се коригира, преди да се мисли за по-нататъшна либерализация.

4.3.2 При отделянето на седалището на дружеството съгласно учредителния акт от неговото централно управление се затруднява и изпълнението на искове, тъй като евентуално може да се наложи исквата молба да бъде връчена в седалището на дружеството съгласно учредителния акт, или да е необходимо в държавата, в която е регистрирано дружеството, да бъде изпълнен иск, признат за основателен със съдебно решение. Досегашният опит показва, че международното връчване на документи е трудно, въпреки разпоредбите на ЕС в тази област (Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно връчването на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела в държавите-членки и Регламент (ЕО) № 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания). Това означава, че предявяването на права по съдебен път и изпълнението на даден иск ще изискват много повече време и ще бъдат затруднени. Ето защо директивата следва непременно да съдържа изискване за идентично местонахождение на седалището на дружеството съгласно учредителния акт и на неговото централно управление, както това е предвидено от законодателя на ЕС по отношение на Европейското дружество (SE) и на Европейското кооперативно дружество (SCE).

4.4 Участие на работниците и корпоративно управление

4.4.1 В зависимост от размера на предприятието една правна форма на дружество, която носи едно и също наименование в целия ЕС и се характеризира с еднакви в целия ЕС основни параметри, трябва също така да отговаря в целия ЕС на единни минимални стандарти по отношение на създаването на надзорен орган и участието на работниците. Поради това следва да се въведат единни разпоредби във връзка с необходимостта от създаването на надзорен орган (надзорен съвет или съответно членове на управителния съвет без изпълнителни функции), както и с участието на работниците в SUP (в случай на промяна на устава по подобие на нормативната уредба във връзка с Европейското дружество). В противен случай предложението за директива би засилило търсенето на най-благоприятна правна система („forum-shopping“), а с това и надпреварата в посока на отслабване и разбиване на националните стандарти в областта на дружественото право, както и заобикаляне на участието на работниците. Участието на работниците в надзорния съвет е съществен елемент на европейския социален модел и част от европейското корпоративно управление и трябва да бъде защитено от механизми, които имат за цел то да бъде заобиколено. С оглед на яснотата по отношение на фирмения статут в наименованието на всяко SUP би трябвало да се съдържа също информация за ограничението на отговорността, както и за държавата, в която то е регистрирано.

Брюксел, 10 септември 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE
